לך יהיה החרים שדותיו נותנן לכהן שבאותו משמר שנאמר 1כשדה החרם לכהן תהיה אחוזתו וגמר לכהן לכהן מגזל הגר והתם מנלן א)דתניא 2לה' לכהן קנאו השם ונתנו לכהן שבאותו משמר אתה אומר לכהן שבאותו משמר או אינו אלא לכל כהן שירצה כשהוא אומר מלבד איל הכיפורים אשר יכפר בו עליו הרי א] בכהן שבאותו משמר הכתוב מדבר שדה אהיוצאה לכהנים ביובל נותנה למשמר שפגע בו יובל איבעיא להו פגע בו בשבת מאי א"ר חייא ב] בר אמי משמיה דחולפנא נותנה למשמר היוצא אמר רב נחמן בר יצחק תניא [נמי הכי] נמצאת אתה אומר אחד יובל ואחד שביעית משמטין כאחד באלא ג] ב)שיובל בתחילתו גוהשמטה בסופה אדרבה משום הכי הואי ד] אימא מפני שהיובל כו' בשלמא שביעית בסופה דכתיב 3מקץ שבע שנים תעשה שמטה אלא יובל בתחילתו ביום הכיפורים הוא דכתיב 4ביום הכיפורים תעבירו שופר בכל ארצכם ג)הא מני ר' ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה היא דאמר דמר"ה הוא דחייל יובל שמעה חזקיה בר ה] בילוטו ואזל אמר קמיה דר' אבהו וליקיש מטלטלי לקרקעות לאו תנאי היא דאיכא דמקיש ואיכא דלא מקיש ו] כמ"ד לא מקשינן:

מתני' ד)החרמי כהנים אין להם פדיון אלא ז] נותנים לכהנים כתרומה ה)ר' יהודה בן בתירא אומר סתם חרמים לבדק הבית שנאמר 5כל חרם קדש קדשים הוא לה' וחכ"א וסתם חרמים לכהנים שנאמר כשדה החרם לכהן תהיה אחוזתו א"כ למה נאמר כל חרם קדש קדשים הוא לה' שחל על קדשי קדשים ועל קדשים קלים זמחרים אדם את קדשיו בין קדשי קדשים בין קדשים קלים אם נדר נותן ח] דמיהן ואם נדבה נותן את טובתן חשור זה עולה אומדין כמה אדם רוצה ליתן בשור זה להעלותו עולה ט] אף על פי שאינו רשאי טהבכור בין תם בין בעל מום מחרימין אותו יוכיצד פודים אותו אומדין כמה אדם רוצה ליתן בבכור זה ליתנו לבן בתו או לבן אחותו:

גמ'

לך יהיה. לאהרן קאמר ליה רחמנא וכל זרעו בכלל (א): י) **האשם המושב לה' לכהן.** בגזל הגר הכתוב מדבר שהרי בישראל אין לך אדם יא) מישראל שאין לו גואלין אלא הגוזל את הגר ונשבע והודה ואחר כך מת יב) משלם קרן וחומש לכהן ואשם למזבח ואמרינן בפרק הגזול בב"ק (דף קי.) האשם זה הקרן המושב זה החומש מלבד איל הכיפורים זה איל אשם שמביא על שבועת שקר שנשבע: **הרי בכהן שבאותו משמר.** דה"ק קרא שלכהן המכפר בו באיל הכפורים יהא קרן וחומש: **שדה היוצאה כו'.** רב חייא בר אבין קאמר לה: **פגע בו.** יובל בשבת דמשמרות מתחלפות וחל בו ו) יום הכיפורים בו ביום לאיזו יתן: **למשמר היוצא.** שברשותו התחיל היובל אמש: **א"ר נחמן בר יצחק תנ"ה.** דבתר התחלה אזלינן: **נמצאת אומר.** הואיל ושנת מ"ט התחיל שביעית ושנה של אחריה יובל: **אחד יובל ואחד שביעית משמטין כאחד.** ביום אחד שביעית משמטת הלואת כספים ויובל מכירת קרקעות אלא שהיובל כו': **אדרבה.** טעמא דשניהם משמטים ביום אחד מש"ה דשביעית בסופה יג] ויובל בתחילתו דהשתא אשתכח דבין [השמטות] של ערב שנת יובל נפקא שביעית והיא שעתא תרווייהו משמטין: **אלא.** תני הכי משמטין כאחד מפני שהיובל בתחילתו ושביעית בסופה: **דרבי** ישמעאל בפרק קמא דר"ה (דף ח:): **שמעה חזקיה בר בילוטי.** להא דרב חייא בר אבין: **וליקיש מטלטלין.** דחרם: **לקרקעות.** דחרם דהא איתקיש דכתיב ז) מכל אשר לו ומשדה אחוזתו ולימא דליתבו נמי מטלטלין לכהן שבאותו משמר: **לאו תנאי היא.** ר' יהודה ור"ש איפלגי לעיל [ע"א] בהא דרבי יהודה מקיש ור"ש לא מקיש: **מתני' חרמי כהנים.** חרמים שהחרימם כדי לתתם לכהן אין להם פדיון דכתיב (ויקרא כז) לא ימכר ולא יגאל אבל חרמי בדק הבית יש להם פדיון דאדעתא דהכי אחרמינהו דהא אין ראוי לבדק הבית אלא מעות: **שחל החרם על קדשי קדשים כו'.** כדמפרש מחרים אדם את קדשיו וכו' והיאך מוחרמים והלא אינו שלו אלא אם נדר הן דאמר הרי עלי עולה והפריש בהמה לנדרו ואחר כך החרימה הואיל והוא חייב באחריותה אם מתה או נגנבה נמצאת שלו היא והוא נותן כל דמיה לכהן ואת הבהמה יקריב לנדרו דהא ודאי אית ליה פדיון דלאו גופה יד] איחרם דלאו דידיה הוא: **ואם נדבה.** היא דאינו חייב באחריותה אם היתה מתה הא ודאי לא חייל חרם דלאו דידיה טו]: **אלא בכדי טובתה.** טובת הנאה שיש לו בה יתן לכהן כילד שור זה עולה והחרימו אומדין כמה אדם רוצה ליתן בשור זה להקריבו עולה שאינו חייב כלומר אדם שאינו חייב עולה אם ימצא בזול נוטלו להקריב דורון לקונו וכאותן דמים יתן זה שזו היא טובת הנאה שיש לו בה שהרי אם מתה או נגנבה אינו חייב באחריותה ומשהפרישה יצא ידי חובתו ומעתה אם תאבד אינו מפסיד אלא שלא הקריב דורון לקונו הרי שהפסיד העלאת עולה שאינו חייב. ואית ספרים דכתב בהן להעלות עולה שאינו ראשי והיא היא: טז] **ראשי.** לשון חייב. נושה (שמות כב) מתרגמינן רשיא: **וכילד פודין אותו.** דהבכור גופו אינו מוחרם שהרי אינו שלו אלא לכהן: **אלא אומדין כמה אדם.** מישראל רוצה ליתן לבעל הבית זה ליתן בכורו לבן בתו כהן או לבן אחותו ואותה טובת הנאה יתן בעל הבית זה לכהן בשביל החרם. ודוקא נקט בן בתו ובן אחותו כהן יז] דההיא דיהיב לה להך טובת הנאה יח] ליהוי ישראל אבל בן בנו כהן ובן אחיו כהן דהאי דיהיב לה להך טובת הנאה הוי כהן לא מצי יהיב ליה אגרא ואע"ג דלאו משום דידיה יהיב ליה כיון דלדידיה נמי חזי הבכור נראה ככהן המסייע בבית הגרנות לדוש ולזרות כדי שיתנו לו יט] תרומותיו בשכרו ואשתכח דלא שקיל בתורת תרומה אלא בתורת שכר והכי אמרינן בבכורות בפ' עד כמה (דף כו:) ח): **גמ' הרי הן להקדש. ויש בהן מעילה:**

הרי

שדה היוצאה לכהנים ביובל נותנין (למי) [למשמר] שפגע בו יובל. האי מלתא אינו מן הברייתא אלא ממילתא דרבי חייא בר אבין אמר רב חסדא: **כמאן** דלא מקיש. וא"ת הא דאמרן לעיל בשלמא כהנים אין מחרימין דחרמים שלהם והלא שדה חרמים צריך ליתנם לכהן שבאותו משמר וא"כ אם החרים כהן שדהו אם אינו במשמרתו אמאי אינו צריך ליתנה לכהן שבאותו משמר וצ"ל דלרווחא דמילתא אמר הכי שהרי אם החרים כהן שדהו אינו חרם דכתיב אחוזת עולם הוא להם ואע"ג דגבי לוים הוא דכתיב מסתמא לכהנים נמי הכי הוא ואם החרים הכהן מטלטלים למאן דמקיש פשיטא דאינו יכול להחרים ואפילו למאן דלא מקיש החרמים שלהן כדאמרן נותנו לכל כהן שירצה וניחא נמי הא דאמר לעיל ורבי שמעון בשלמא כהנים כדאמרי' ומשום מטלטלין הוא דאמר הכי אע"ג דאין מקיש מ"מ החרמים שלהם אבל בקרקעות אחוזת עולם דכתיב גבי לוים ה"ה לכהנים כן: **חרמי** כהנים. פי' חרמים (ליתן) הניתנים לכהנים אין להן פדיון כדכתיב (ויקרא כז) לא ימכר ולא יגאל וע"כ בחרמי כהנים איירי אע"ג דסתמא כתיב דאי בחרמי בדק הבית פשיטא דנפדין הן כדי לעשות מהן צרכי בדק הבית: **אומדין** כמה אדם רוצה ליתן בשור זה להעלותו עולה אע"פ שאינו רשאי. (ליתן) פירוש שאינו חייב כמו נושה דמתרגמינן רשיא כך פירש"י ולפ"ז אומר הרב רבי יעקב בר שמשון הא דאיתא בפ"ק דקדושין (דף לג. ושם) אין בעלי אומניות רשאין לעמוד בפני תלמידי חכמים בשעה שעוסקים במלאכתן מיירי אפילו בעסוקין במלאכתם ורשאין ר"ל חייבין כמו אע"פ שאינו רשאי דהכא ר"ל אע"פ שאינו חייב ואי מיירי במלאכת אחרים ניחא למימר רשאין ממש ט): **לבן** בתו או לבן אחותו כהן. ולא מצי למימר כ] לבן בנו או לבן אחיו דכיון דחזיא ליה הוי ליה ככהן המסייע בבית הגרנות כדאיתא בפ' עד כמה (בכורות כו:) וכן פירש"י:

שקול

עין משפט נר מצוה

טו א מיי' פ"ד מהלכות ערכין הלכה כד:

טז ב מיי' פ"י מהלכות שמטה ויובל הלכה טז:

ג [מיי' שם ופ"ט הל' ד טוש"ע ח"מ סי' סז סעי' לן]:

יז ד מיי' שם פ"י הלכה יד:

יח ה מיי' פ"ו מהלכות ערכין הלכה ד:

ו [מיי' שם הלכה א]:

יט ז מיי' שם הלכה יא:

כ ח מיי' שם הלכה יב:

כא ט מיי' שם הלכה יג:

י [מיי' שם הלכה יד]:

תורה אור השלם

1. וְהָיָה הַשָּׂדֶה בְּצֵאתוֹ בַיֹּבֵל קֹדֶשׁ לַייָ כִּשְׂדֵה הַחֵרֶם לַכֹּהֵן תִּהְיֶה אֲחֻזָּתוֹ: ויקרא כז כא
2. וְאִם אֵין לָאִישׁ גֹּאֵל לְהָשִׁיב הָאָשָׁם אֵלָיו הָאָשָׁם הַמּוּשָׁב לַייָ לַכֹּהֵן מִלְּבַד אֵיל הַכִּפֻּרִים אֲשֶׁר יְכַפֶּר בּוֹ עָלָיו: במדבר ה ח
3. מִקֵּץ שֶׁבַע שָׁנִים תַּעֲשֶׂה שְׁמִטָּה: דברים טו א
4. וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפַר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִעִי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל אַרְצְכֶם: ויקרא כה ט
5. אַךְ כָּל חֵרֶם אֲשֶׁר יַחֲרִם אִישׁ לַייָ מִכָּל אֲשֶׁר לוֹ מֵאָדָם וּבְהֵמָה וּמִשְּׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמָּכֵר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל חֵרֶם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא לַייָ: ויקרא כז כח

שינויי נוסחאות

א] הרי. ס"א הוי אומר בכהן (ש"מ), **ב]** א"ר חייא. נ"א א"ר חסדא בר אמי משמיה דחליפא (ש"מ), **ג]** אלא שהיובל בתחילתו ושביעית בסופה מאי אלא שיובל אדרבא (ש"מ), **ד]** הואי אלא אימא (ש"מ), **ה]** בדפו"ר בילוטי, **ו]** דלא מקיש ואיהו אמר כמ"ד (ש"מ), **ז]** אלא ניתני' לכהנים [ותיבת כתרומה נמחק] (ש"מ), **ח]** נ"א נותן דמיה ואם נדבה נותן את טובתה (ש"מ), **ט]** אע"פ שאינו רשאי. ס"י שאינו חייב [ותיבת אע"פ נמחק] וכן גריס רש"י ז"ל (ש"מ), **י]** מה"ד לה' לכהן. האשם המושב (ש"מ), **יא]** אין לך אדם שאין לו גואלין כל"ל (ש"מ), **יב]** מת הגר משלם (ש"מ), **יג]** ויובל בתחלתה (ש"מ), **יד]** דלאו גופה אחרים (ש"מ), **טו]** דידיה היא [הס"ד] (ש"מ), **טז]** והיא היא דרשאי לשון חייב דמתרגמי' נושה רשיא (ש"מ), **יז]** כהן דהא דיהיב (ש"מ), **יח]** הוי ל"ק, **יט]** תרומותיה בשכרו ואשתכח דלא שקיל ליה בתורת (ש"מ), **כ]** למימר לבנו או לבן בנו (ש"מ),

שיטה מקובצת

קנאו. עי' תוס' מנחות דף ע"ג ע"א (ד"ה ואפי'): **וליקוש מטלטלי לקרקעות.** עי' תוס' תמורה דף ל"ב ע"א (ד"ה חרמי כהנים): **ר' יהודה בן בתירא.** נ"ב תוס' תמורה דף לב ע"א (ד"ה כל חרם): **סתם חרמים לבדק הבית.** וקשה קרא דכל חרם בישראל לך יהיה דמשמע סתם חרמים לכהנים מאי קעביד, וכ"ת כשפירש שהחרים לכהנים כדפי' רש"י בפי' החומש, תיקשי לך מאי חזית דנפרש קרא דכל חרם בישראל לך יהיה במפרש וקרא דכל חרם קדש קדשים הוא בחרם סתם איפוך אנא, ונראה לי דמסתבר שרצון האדם וחפץ דעתו שיהיו נכסיו לשמים. הרא"ש ז"ל. וז"ל הר"י ז"ל בגליון וקרא דכל חרם לך יהיה מוקי בשפרש לכהנים, וקרא דלא יגאל פ"ה בחומש דאיירי בחרמי כהנים ע"כ: **סתם חרמים לכהנים שנאמר כשדה החרם לכהן תהיה אחוזתו.** תימה אמאי לא דרשי ליה מדכתיב כל חרם בישראל לך יהיה, וי"ל משום דבהאי קרא כתיב בהדיא החרם לכהן משמע להו מפורש טפי, וא"ת כיון דרבנן מוקמי קרא דכל חרם בישראל קדש קדשים להך דרשה שהחרם חל על קדשים מנא להו שאם החרים נכסים לבדק הבית שחלה קדושה עליהם בלשון חרם, ונראה לי משום דאין מקרא יוצא מידי פשוטו ופשטיה דקרא משמע שאם החרים נכסיו שהם קדושים, וא"ת לר' יהודה בן בתירא דאמר סתם חרמים לבדק הבית הא כתיב בקרא לא יגאל, ורש"י פי' בפירוש החומש דמוקי קרא דלא יגאל במפרש לכהנים. הרא"ש ז"ל: **שנאמר כשדה החרם לכהן תהיה.** הא דלא מייתי קרא דכל חרם בישראל משום דההוא מוקי במטלטלין או למדרש דהרי הן כחולין כשנתנה לכהן. הר"י ז"ל בגליון: **א"כ למה נאמר כל חרם קדש קדשים.** הקשה הר"ר אלחנן דבגמרא דרשינן מיניה דכל זמן שהן ברשות הבעלים הרי הם כהקדש לכל דבריהם ותירץ דמפשטיה דקרא דכתיב קדש קדשים שמעינן שהן כהקדש והך דרשה דריש מדכתיב לה' דמשמע דחלין על דבר שהוא לה'. הרא"ש ז"ל: **מחרים אדם כו'.** עי' תוס' בכורות דף נ"ג ע"ב (ד"ה הקדש עלוי): **תוס' ד"ה אומדין כו' אע"פ שאינו רשאי.** תוס' תמורה דף (לא) [לב ע"א] (ד"ה מקדישין):

מסורת הש"ס

א) ב"ק קט: [מנחות מה:], ב) [קדושין מ:], ג) [ר"ה ח.], ד) [תוס' ספ"ד] תמורה ה., ה) סנהדרין פח., ו) [במל"מ שם במקומו [הל' ערכין פ"ד הלכ"ד] האריך בביאור דברי רש"י], ז) [ויקרא כז], ח) שייך לדף כט., ט) [עי' תוס' חולין נד: ד"ה אין],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לך וכו' בכלל הס"ד ואח"כ מ"ה לה' לכהן האשם:

מוסף רש"י

קנאו השם. הקב"ה, כדכתיב המושב לה' לכהן (ב"ק קט:). **לכהן שבאותו משמר.** שהוא בא להתכפר בו (שם). **כשהוא אומר מלבד איל הכפורים.** משמע למי שזה ניתן זה ניתן, ואיל הכפורים אין יכול להקריב אלא כהן שבאותו משמר, כדכתיב (דברים יח) לבד ממכריו על האבות, אני בשבתי ואתה בשבתך (ב"ק שם). **שיובל בתחלתו.** מתחלת השנה מיו"כ עבדים נפטרים ושדות חוזרות, **והשמטה בסופה.** שביעית אינה משמטת אלא בסופה, דכתיב (דברים טו) מקץ שבע שנים, לסוף שבע שנים (קדושין מ:). **חרמי כהנים.** חרמי ישראל הניתנים לכהנים (תמורה ה.). **סתם חרמים לבדק הבית.** ומועלין בהן (סנהדרין פח.). **לכהנים.** ואין מועלין בהם (שם). **אם נדר נותן דמיהן.** כלומר אם בהמה זו היתה נדר, כגון דאמר הרי עלי עולה והפריש זו לנדרו, כיון דאם מתה או נגנבה חייב באחריותה נמצא שכולה שלו ונותן כל דמיה לחרם הכהן, והוא הדין נמי לבדק הבית אם התפיס קדשי מזבח לבדק הבית, **ואם נדבה נותן את טובתן.** דאם מתה אינו חייב באחריותה, נמצא שאין לו חלק בה אלא טובת הנאה, דרשאי ליטול דבר מועט מישראל חבירו כדי שיתן עולתו זאת לבן בתו כהן להקריבה כדי שיטול את העור, וכפי אותה טובת הנאה יתן לבדק הבית (תמורה לב.).

רבינו גרשום

[**דתניא לה' לכהן.** בגזל הגר מישתעי דדרשי' לקרא הכי אם {אין} לאיש גואל דהיינו גר דאין לו גואלים]: **אשר יכפר בו עליו הוי אומר בכהן שבאותו משמר.** שעובד ומקריב קרבנות הכתוב מדבר: **נותנה למשמר שפגע בו יובל.** שחל יובל ליכנס בתוך משמרו: [**פגע בו בשבת.** אם חל יובל ליכנס בשבת ובשבת עובדין שתי משמרות משמר היוצא ומשמר הנכנס לאיזה משמר הוא נותנה:] **נותנה] למשמר היוצא.** הואיל והוא העובד שהקריב תמידין אמש והיום בשחרית: [**אחד יובל ואחד שביעית משמטין כאחד.** כלומר ששמיטתן פוגעין זה בזה לפי ששנת מ"ט היא שביעית ושנת נ' היא יובל אלא שהיובל משמט בתחילה ובשביעית בסופה: **אדרבה האי משום הכי הוא.** כלומר טעמא מאי משמטין כאחד מפני שהשביעית משמטת בסופה לכספים ויובל בתחילתה אלא תריץ הכי במקום אלא תני מפני שהיובל בתחילה כו']: **בשלמא שביעית משמטת בסופה.** בהשמטת כספים מיירי דאי בהשמטת קרקע לענין זריעה וחרישה מתחילת שביעית משמטין: **דכתיב מקץ שבע שנים.** בסופה תעשה שמטה וזה דבר השמטה וגו': **אלא יובל בתחלתה.** ביום הכפורים חייל יובל והיאך משמטין כאחד והרי עשרה ימים הם בין סוף שביעית לתחילת היובל: [**הא מני.** דמשמטין כאחד: **ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקא היא**]: **שמעה חזקיה בר בילוטי.** להא דאמר חייא בר אבין: **אמרה קמיה דרבי אבהו.** אמר ליה אמאי אמר נותנן לכל כהן שירצה ולקיש מטלטלין לקרקעות [דליתנן לכהן שבאותו משמר]: **לאו תנאי.** היא [דרבי יהודה מקיש מטלטלי לקרקעות ור' שמעון לא מקיש] ור' חייא סבר לה כמאן דלא מקיש: **מתני': חרמי כהנים.** שישראל מחרים לדעת שיבוא ליד כהן: **אין להם פדיון.** אלא ליתנם לכהן כדכתיב כל חרם בישראל לך יהיה: **סתם חרמים.** שלא הזכיר כהן: **שחל החרם על קדשי קדשים ועל קדשים קלים.** כיצד כדמפרש לקמן לא שיהא יכול להתפיס הן עצמן לשום חרם או לשום זבח אחר דאין הקדש חל על הקדשים אלא כדמפרש: **מחרים אדם את קדשיו בין קדשי קדשים ובין קדשים קלים. אם נדר הם.** שחייב באחריותו שאמר עלי נותן דמיהם לכהנים מפני שהחרימן והן עצמן אינן לשום חרם אלא קרבין לשם חובתו **ואם הם נדבה** שאינו חייב באחריותן לא חשיבא כממונו ואין נותן לכהנים בשביל החרם אלא טובתה מה שהוא רשאי ליטול הימנה טובת הנאה ומפרש כיצד נותן את טובתה **אמר שור** [illegible] חייב באחריותו ואח"כ אמר הרי הוא חרם **אומדים כמה אדם** כו'. אע"ג דנדבה הוא ואין חייב באחריותה [illegible] אי משכח לה בזול יקנה אותה ואותה אחריות הוי עליו ונותן אותן דמים. פירוש אחר אומדין כמה אדם [illegible] רוצה ליתן להמתנדב בשור זה שימתין לו שיתנו לו להעלותו עולה בזמן משמרתו כדי שיזכה בעורו כמו שאותו כהן היה נותן לו כך וכך יתן זה שהחרימו לכהנים וזהו קדשי קדשים: [**שאינו ראשי.**] שאינו חייב כלום. [כלומר] כיון שאינו חייב [illegible] אלא טובת הנאתו כדאמרן: ובין קדשים קלים כיצד. **הבכור** שהוא ברשות ישראל **בין תם ובין בעל מום מחרימין אותו** טובת הנאתו ולא דמי כולו שאינו חייב באחריותו **וכיצד פודין אותו** כלומר כיצד שמין טובת הנאתו אומדים כמה אדם מישראל [illegible] שיתננו לבן בתו כהן או לבן אחותו כהן כך יתן זה שהחרימו לכהנים: